

Økonomi- og Indenrigsministeriet
frikommuner@oim.dk

Att: Ole Rejnhold Daugaard m.fl.

24. marts 2017

Hørings svar fra Selveje Danmark vedr. udkast til Lov om Frikommunenetværk

Selveje Danmark har modtaget udkast til Lov om Frikommunenetværk i høring, og har i den forbindelse følgende bemærkninger.

Helt overordnet skal det påpeges, at Selveje Danmark på en række dele af velfærdsområdet oplever, at kommuner ønsker at påtage sig flere og flere opgaver i direkte konkurrence med blandt andet hele gruppen af selvejende non-profit aktører. Den udvikling kan være meget bekymrende, da det dels truer hele den del af sektoren, der ikke er kommunal dels fordi det sker i en situation, hvor der endnu ikke er stillet klare krav til en retvisende prissætning af typisk kommunalt drevne tilbud, med det resultat at beslutninger, om at trække aktiviteter over i kommunalt regi ofte sker på et ganske ufuldstændigt økonomisk grundlag og med store negative konsekvenser for blandt andet de selvejende organisationer på området.

Det er i erkendelse af den situation, at Selveje Danmark afgiver sit høringssvar.

Vedr. § 10 – Dispensation fra bl.a. børnefaglige undersøgelser og børnesamtaler

Der lægges i forsøget op til at de omfattede kommuner kan få dispensation for en række krav, der i dag knytter sig til anbringelsen af børn og unge herunder kravet om, at der skal afholdes en samtale med den unge efter servicelovens § 48 og laves en børnefaglig undersøgelse jf. § 50. I praksis viser det sig, at kommunerne i dag i et ikke ubetydeligt omfang mangler at gennemføre disse aktiviteter. Det er blandt andet også påpeget af Ankestyrelsen, der i en praksisundersøgelse fra 2011 fandt at kommunerne i 62 procent af sagerne ikke har overholdt regler og praksis om handleplaner og børnefaglige undersøgelser fuldt ud. Er der således tale om et forsøg eller blot en lovliggørelse af en ulovlig praksis?

Af bemærkningerne fremgår det, at de omfattede kommuner skal fremlægge en beskrivelse for hvordan man på anden vis vil inddrage det enkelte barn og dets familie i kommunens beslutninger. Det er naturligvis helt afgørende af hensyn til såvel barnets som familiens retssikkerhed, men det kan undre, hvorfor man fra kommunernes side kan se et behov for at tilsidesætte de to bestemmelser, der

begge er formuleret relativt åbnet og som derfor i sig selv burde kunne rumme de forsøg man ønsker at gøre på området.

Af hensyn til bestemmelsernes store betydning for de berørte borgeres retssikkerhed skal Selveje Danmark derfor anbefale, at der såfremt bestemmelsen fastholdes, tilføjes et krav om, at der i den endelige evaluering af de igangsatte forsøg tages stilling til, hvordan det enkelte forsøg har påvirket retssikkerheden for det enkelte barn eller unge.

Vedr. § 11 – plan til støtte af forældre

Samme pointe som under § 10.

Vedr. § 12 - Flytning af borgere fra et tilbud til et andet

Mennesker som vil være omfattet af et eventuelt frikommuneforsøg på området vil typisk være handicappede eller demente borgere, som allerede bor på et socialpædagogisk tilbud jf. servicelovens § 108 eller et plejecenter.

I begge tilfælde vil der derfor også være tale om borgere, der som udgangspunkt er omfattet af reglerne om frit valg. Mangler man evnen til at give et informeret samtykke, vil det ofte kunne betyde, at den ret ikke kan udnyttes. Det er imidlertid ikke det samme som, at det enkelte menneske ikke kan have både en mening og et ønske om, hvor vedkommende ønsker at bo.

Selveje Danmark skal derfor anbefale, at det i bemærkningerne indskrives, at de kommuner, der ønsker at indgå i forsøg efter bestemmelsen tillige skal beskrive, hvordan borgeren inddrages i den endelige beslutning, og at borgerens ønske – såfremt det pædagogiske og økonomisk rimeligt – skal imødekommes. Det vil være helt afgørende at forsøget fastholder og udvikler det enkelte menneskes indflydelse på sit eget liv og ikke blot giver kommuner hjemmel til at overflytte borgere til egne tilbud, med henblik på at fylde egne tomme pladser.

Vedr.- § 15 og § 28 - Tilkøbsydelser

De to bestemmelser er ekstremt problematiske, da de i realiteten åbner op for at de kommuner, der er omfattet af forsøget kan gå i direkte konkurrence med private leverandører på områder, der ligger udenfor den kommunale forsyning (tilkøb) eller tillader borgere at købe mere af en allerede visiteret ydelse (merkøb). Dermed underminerer forsøget principperne bag kommunalfuldmagten og åbner op for en situation, hvor man må se sig selv udkonkurreret for egne skattepenge.

Der er tidligere blevet gennemført et lignende forsøg, som sidste år blev analyseret af KORA. Her viste resultatet at kommunerne ikke kunne etablere tilbud, der var økonomisk attraktive for borgerne. Årsagen var, at kravet om at alle omkostninger skulle medgå i prisen blokerede for konkurrencedygtige

priser. Hvad har ændret sig siden da som gør at man nu sætter gang i et tilsvarende forsøg i kommuner der dækker en meget stor andel af det samlede marked i landet?

Det anføres i bemærkningerne blandt andet at kommunerne ønsker at gennemføre forsøget for at ”styrke borgerens tryghed og frie valg ved at give borgerne mulighed for at tilkøbe ydelser fra en kommunal leverandør”. Selveje Danmark er ikke bekendt med, at der blandt borgerne skulle være en sådan utryghed overfor ikke kommunale aktører.

Omkring prissætningen anføres det, at den skal udarbejdes, så den kommer til at indeholde alle de omkostninger, som kommunerne har ved at levere den pågældende ydelse. Det er naturligvis essentielt. Hvad der imidlertid mangler, er en angivelse af, hvad man som ikke-kommunal aktør skal gøre, hvis den pågældende kommunes beregning ikke synes at holde, hvis der med andre ord faktisk forekommer konkurrenceforvridende effekter?

Det vil her være helt afgørende, at der i bestemmelsen tilføjes en passus om, at den kommunale prissætning skal kunne indbringes for konkurrencestyrelsen eller anden officiel klageinstans, med henblik på meget hurtigt at få afklaret, om prissætningen er korrekt eller ej.

Det findes i øvrigt bemærkelsesværdigt, at de økonomiske konsekvenser for erhvervslivet i udkastet til lovforslaget beskrives som ”Ingen”. Hvordan forestiller man sig, at det at tillade kommuner at tilbyde tilkøbsydelser i direkte konkurrence med ikke-offentlige aktører herunder selvejende non-profit organisationer ikke vil have negative konsekvenser for de aktører der som konsekvens af dette i værste fald må lukke?

Vedr. §§ 16 til 23 – Magtanvendelse

Der fremgår tydeligt af bemærkningerne til lovens § 15, at bestemmelsen om tilkøb alene omfatter ”ydelser, som ligger udover de behovsbestemte ydelser...”. Der må således ikke være tale om at borgere fratages hjælp de faktisk har behov for og krav om, med indirekte henvisning til at de bare kan tilkøbe den.

I bestemmelserne §§ 16 – 23, opstilles så en række bestemmelser for hvordan der i sammenhæng med tilkøbsydelser kan anvendes magt. Det kan være hvis personen udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade (§ 18), hvis det er nødvendigt for at varetage personlige hygiejne-situationer (§19) eller muligheden for at fastspænde personen til en seng eller et toilet (§ 20).

Der er med andre ord endten tale om en situation, hvor kommunen vurderer at borgeren ikke har behov for nogen hjælp, og hvor borgeren derfor af egen drift kan vælge at købe en tilkøbsydelse af kommunen. Hvorefter den kommunale leverandør skal fastspænde borgeren for at kunne udføre

personlig hygiejne. De disse situationer vil der jo netop være tale om en borger, som skulle have været visiteret til den pågældende hjælp, hvorfor man med bestemmelserne §§ 16 – 23 stort set lægger op til at handicappede og socialudsatte fremover vil skulle selvfinansiere en del af den støtte de ellers ville være berettigede til.

Eller at kommunen visiterer borgeren til en ydelse som indebærer, at der kan være behov for magtanvendelse, og så tillader borgeren at købe mere af den samme ydelse (merkøb). Det sidste vil betyde at socialudsatte inddeles i et A og et B hold, de der kan købe kommunen til at løfte den egentlige opgave og de der ikke har penge, og som derfor må acceptere et lavere serviceniveau. Det er naturligvis den enkelte kommune der fastlægger sit eget serviceniveau – men efterfølgende bør kommunen politisk stå til ansvar overfor det valgte niveau.

Selveje Danmark anerkender, at der har været et behov for at finde en løsning i forhold til ledsagelse til aktiviteter. Den udfordring synes imidlertid løst med L 151 Forslag til lov om tilkøb af socialpædagogisk ledsagelse til ferier.

Selveje Danmark skal anbefale, at det politisk overvejes nøje, om man ønsker at åbne op for kommunalerhvervsvirksomhed og en langsom udhulning af serviceniveauet i forhold til handicappede og social udsatte, gennem en opdeling i et A og et B hold baseret på det enkelte menneskes evne til selv at betale for det, der egentlig er lovpligtige ydelser.

Med venlig hilsen

Jon Krog

Branchedirektør, Selveje Danmark